

Binárne operácie

1. Vypíšte všetky možné binárne operácie na množine $\{0, 1\}$. Ktoré z nich sú asociatívne, komutatívne, majú neutrálny prvok? Pre ktoré existuje ku každému prvku aj inverzný?
- 2*. Ak viete, že ide o tabuľku asociatívnej binárnej operácie, doplňte chýbajúce výsledky (ak sa to dá).

	a	b	c
a	b	a	c
b			
c			

Grupy

1. Ktoré z uvedených množín tvoria vzhľadom na dané operácie grupu? V ktorých prípadoch je táto grupa komutatívna?
  - a) $(\mathbb{Z}, \cdot)$ (celé čísla s obvyklým násobením)
  - b) $(\mathbb{R}, \cdot)$ (reálne čísla s obvyklým násobením)
  - c) $(\mathbb{R} \setminus \{0\}, \cdot)$, d) $(\mathbb{C}, +)$, e) $(\mathbb{C}, \cdot)$, f) $(\mathbb{C} \setminus \{0\}, \cdot)$
  - g) $(\mathbb{R}^2, +)$ (so sčítovaním definovaným po zložkách)
  - h) $\mathbb{R}$ s operáciou $*$, $a * b = a + b - 1$
  - i) $\mathbb{R} \setminus \{-1\}$ s operáciou $*$, $a * b = ab + a + b$
  - j) Množina všetkých párnych celých čísel vzhľadom na sčítovanie.
  - k) Množina všetkých nepárnych celých čísel vzhľadom na sčítovanie.
  - l) $(\mathbb{Z}_5, \oplus)$
2. Tvoria všetky permutácie na konečnej množine M grupu? Je táto grupa komutatívna? Urobte tabuľku grupovej operácie v prípade $M = \{1, 2, 3\}$.
3. Je $(\mathbb{R}, *)$, kde $a * b = ab + a + b$, grupa? Ak nie, vedeli by ste vynechať niektorý prvok a z množiny $\mathbb{R}$ tak, aby $(\mathbb{R} \setminus \{a\}, *)$ bola grupa?
4. Nech $G = \{z \in \mathbb{C} : |z| = 1\}$. Je G s operáciou $\cdot$ (násobenie komplexných čísel) grupa? Označme $C_n = \{z \in \mathbb{C} : z^n = 1\}$. Je $(C_n, \cdot)$ grupa?
5. Dokážte, že ak $(G, \cdot)$ je grupa a $x, y, z \in G$ tak platí

$$xy = xz \Rightarrow y = z;$$

$$yx = zx \Rightarrow x = z.$$

(Tzv. zákony o krátení v grupe.)

6. Nech $(G, *)$ je grupa a e je jej neutrálny prvok. Dokážte:
  - a) $x * y = y * x \Leftrightarrow x * y * x^{-1} * y^{-1} = e$.
  - b) Ak $x * x = e$ pre všetky $x \in G$, tak G je komutatívna.
7. Ak $(G, \circ)$ je grupa a $a \in G$ je nejaký jej prvok, tak zobrazenie $f_a: G \rightarrow G$ definované ako $f_a(b) = a \circ b$ je bijekcia.
8. Nech $(G, \circ)$ je grupa. Dokážte, že zobrazenie $f: G \rightarrow G$ definované ako $f(a) = a^{-1}$ je bijekcia.
- 9*. Nech G je neprázdna množina a $\circ$ je asociatívna binárna operácia na G . Potom G je grupa práve vtedy, keď pre ľubovoľné $a, b \in G$ majú rovnice

$$a \circ x = b$$

$$y \circ a = b$$

riešenie v G (inými slovami, pre ľubovoľné $a, b \in G$ existujú $x, y \in G$, ktoré spĺňajú tieto dve rovnosti.)

- 10*. Nech G je konečná množina a $\circ$ je binárna operácia na G taká, že platí asociatívny zákon a zákony o krátení. Dokážte, že G je grupa.
- 11*. Nech $*$ je binárna operácia na množine G , ktorá je a) asociatívna,
 b) má ľavý neutrálny prvok t.j. existuje prvok $e \in G$ taký, že $(\forall x \in G)e * x = x$
 c) pre každý prvok $x \in G$ existuje $y \in G$ také, že $x * y = e$ (kde e označuje prvok z časti b) t.j.

$$(\forall x \in G)(\exists y \in G)y * x = e$$

(stručne môžeme povedať, že ku každému prvku existuje ľavý inverzný prvok vzhľadom na e).

Dokážte, že potom $(G, *)$ je grupa.

12. Dokážte, že v konečnej grupe, ktorá má párny počet prvkov, existuje prvok rôzny od neutrálného prvku taký, že $a \circ a = e$.
13. Nech konečná množina $G = \{e, a_1, \dots, a_n\}$ tvorí s operáciou $*$ komutatívnu grupu a e je jej neutrálny prvok. Dokážte, že $(a_1 * a_2 * \dots * a_n)^2 = e$.
14. Nech $*$ je binárna operácia na množine A , taká, že pre každé $a, b, c \in A$ platí $a * (b * c) = (a * c) * b$ a $*$ má neutrálny prvok. Dokážte, že operácia $*$ je komutatívna a asociatívna.
15. Nech $(G, \circ)$ je grupa. Dokážte, že ak $x \circ x = x$, tak $x = e$.
16. Zistite, či $(\mathbb{R}^+ \times \mathbb{R}, \square)$, kde pre každé $(a, b), (c, d) \in \mathbb{R}^+ \times \mathbb{R}$ definujeme $(a, b) \square (c, d) = (2ac, b + d)$, je grupa.
17. Nech $G = \mathbb{R} \times (\mathbb{R} \setminus \{0\})$. Definujme na tejto množine binárnu operáciu $*$ predpisom $(a, b) * (c, d) = (a + bc, bd)$. Je to skutočne binárna operácia? Je $(G, *)$ grupa? Je to komutatívna grupa?
18. Nech $(G, *_G)$ a $(H, *_H)$ sú grupy. Dokážte, že aj $G \times H$ s operáciou $*$ definovanou ako

$$(g_1, h_1) * (g_2, h_2) = (g_1 *_G g_2, h_1 *_H h_2)$$

je grupa.

	a	b	c	d
a				
b				d
c			d	
d				

19. Doplňte nasledujúcu tabuľku tak aby ste dostali grupu.

20. Ak pre každý prvok x grupy $(G, \circ)$ platí $x \circ x = e$, tak táto grupa je komutatívna.
21. Nech G je grupa, e je jej neutrálny prvok a $a, b \in G$. Ukážte, že ak $(ab)^2 = e$, tak aj $(ba)^2 = e$.